

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:
Saksbehandler: Anne-Lene Egeland Arnesen
Direkte telefon: 32235204
Vår ref.: 13/792-27
Dato: 31.07.2013

Høringssvar - Endring i pasient- og brukerrettighetsloven - rett til brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

Pasient- og brukerombudet i Buskerud viser til høringsnotat 22.03.13 med forslag om å rettighetsfeste ordningen BPA med høringsfrist 01.08.13. Høringsnotatet er utarbeidet som svar på Stortingets anmodningsvedtak om å utrede rettighetsfesting av ordningen BPA for brukere med stort bistandsbehov men innenfor de samme økonomiske rammer som i dag.

Jeg vil innledningsvis påpeke at det er viktig å sette fokus på ordningen med brukerstyrt personlig assistent (BPA) og treffe beslutninger og tiltak som gjør denne ordningen trygg, forutsigbar og i tråd med ordningens opprinnelige intensjon som er *å styrke funksjonshemmede muligheter til deltakelse i samfunnet, basert på den enkeltes forutsetninger* slik det fremkommer i Ot.prp nr 8 (1999-2000). Selv om mange kommuner er kommet langt i dette arbeidet, og har etablert gode ordninger i samarbeid med brukerne og pårørende, er det fortsatt mange som opplever at kommunen med varierende begrunnelser og motiv velger å ikke tilby ordningen selv om dette både er ønskelig og formålstjenlig for den det gjelder. Flere opplever også at det ikke tas tilstrekkelig hensyn til brukernes individuelle behov og deres faktiske rett til medvirkning og selvbestemmelse i eget liv til tross for store hjelpebehov. Det er også uakseptabelt at målgruppen for BPA og kvaliteten på denne tjenesten skal være ulik, avhengig av hvilken kommune brukeren er bosatt i, og at kommunene i dag kan velge å ikke tilby ordningen dersom andre løsninger er kostnadsbesparende for kommunen. Brukernes rettigheter er i dag også svekket ved at Fylkesmannen som klageinstans har begrenset prøvingsrett dersom kommunen tilbyr andre tjenester som isolert sett er forsvarlige selv om de ikke gir brukeren den medbestemmelse og frihet som BPA vil gjøre.

Med utgangspunkt i skisserte utfordringer og problemstillinger, mener Pasient- og brukerombudet i Buskerud på prinsipielt grunnlag at en rettighetsfesting av BPA ordningen vil være en styrke for denne brukergruppen og vil bidra til at kommunene får en sterkere forpliktelse til å innrette sine tjenester i tråd med intensjonene bak ordningen med BPA. Når det fremlagte forslaget til lovendring i *realiteten* undergraver ordningens innhold og formål (selv om det vil innebære en styrket rettsstilling for noen brukere) kan jeg ikke gi min

tilslutning til forslaget. Det vises her særlig til at det er stilt krav både til omfang (minst 25 timer pr uke), at bruker må ha et behov utover to år, og at andre tjenester som støttekontakt, avlastning og helsetjenester skal holdes utenfor BPA ordningen. Dette vil kunne resultere i at kommunene spekulerer i å gi tjenesten praktisk bistand og opplæring i mindre omfang enn 25 timer pr uke for å unngå retten til å få ordningen organisert som BPA. Når nevnte tjenester ikke skal inngå i ordningen vil intensjonen om medbestemmelse, frihet og en aktiv og selvstendig tilværelse undergraves.

De strenge vilkårene som oppstilles for å få rett til ordningen BPA vil etter brukerorganisasjonenes beregninger føre til at 2/3 av målgruppen ikke vil være omfattet av den foreslåtte retten til BPA. Dersom timer til støttekontakt og avlastning holdes utenfor vil det være svært få som får en reell rett til BPA. Det er også viktig å merke seg at det ofte ikke er brukere med store og omfattende hjelpebehov som *allerede* har en BPA ordning som opplever de største utfordringene. Det er den gruppen brukere og foreldre som har fått innvilget tjenester i et mindre omfang, men som likevel har et stort behov for å styre tjenesten selv for å sikre forutsigbarhet, frihet, god kompetanse hos tjenesteyterne og få assistenter å forholde seg til som i dag ikke får aksept for sine ønsker og behov. Denne gruppen vil i liten grad bli hjulpet gjennom departements forslag til lovendring. Departementet erkjenner også i sitt høringsnotat at *«en konsekvens av den foreslåtte løsningen vil være at brukere som kan ha betydelige behov for regularitet og faste rammer i sitt tjenestetilbud, vil falle utenfor rettigheten dersom de ikke har behov for et stort antall timer.....En innføring av en rettighet på nasjonalt nivå innenfor dagens økonomiske ramme vil imidlertid ikke kunne fange opp alle enkeltsituasjoner»*. Med denne holdningen og et lovforslag som er så absolutt når det gjelder hvilke kriterier som skal legges til grunn før det gis rett til ordningen BPA, er det en stor risiko for at kommunen forholder seg strengt til dette og unnlater å utvise skjønn og fleksibilitet i de sakene som faller utenfor § 2-1d selv om dagens mulighet til å søke om å få tjenester organisert som BPA etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-8 fortsatt skal bestå.

Lovforslaget vil gi en styrket rettsstilling for brukere med store hjelpebehov men hvor kommunen av ulike grunner nekter å organisere tjenestene i en BPA ordning.

Det fremlagte forslaget kan likevel ikke støttes fordi det ikke er i tråd med ordningens intensjoner og fordi det ekskluderer store deler av målgruppen. Det er beklagelig at det er kommunenes totale kostnadsramme som er styrende for innholdet i lovforslaget og ikke hensynet til den enkelte bruker og et ønske om å styrke funksjonshemmedes rettigheter gjennom intensjonene bak BPA ordningen. For øvrig støttes uttalelsen som er gitt av Statens helsetilsyn, og Justis- og beredskapsdepartementets betenkeligheter når det gjelder den foreslåtte ordningen med rutinemessig overprøving av Fylkesmannen sett i lys av forvaltningslovens bestemmelser.

Med vennlig hilsen

Anne-Lene Egeland Arnesen

pasient- og brukerombud

